

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП
е-підпис Валерій СОРОКА
22.09.2022

06-01-090S

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

SYLLABUS

Моделі і методи прийняття рішень в економіці підприємства		Models and methods of decision making in the economy of the enterprise
Шифр за ОП		Code in Educational Program
Освітній рівень: Магістерський (другий)		Educational level: Magister's (second)
Галузь знань Управління та адміністрування	07	Fields of knowledge: Management and administration
Спеціальність Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	076	Speciality Business, Trade and Exchange Activities
Освітня програма: Економіка підприємства		Educational Program: Economy of enterprise

Силабус навчальної дисципліни «Моделі і методи прийняття рішень в економіці підприємства» для здобувачів вищої освіти другого освітнього рівня «магістр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства», за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Рівне. НУВГП. 2022. 9 стор.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/18626/>

Розробник силабусу: *Солодкий Владислав Олександрович, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу*
Е-підпис

Силабус схвалений на засіданні кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу
Протокол №1 від “09” вересня 2022 року

Завідувач кафедри:
е-підпис Кушнір Н.Б., к.е.н., професор

Керівник освітньої програми:
е-підпис Кузнєцова Т.В., к.е.н., професор

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІЕМ
Протокол № 1 від “19” вересня 2022 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ:
е-підпис Ковшун Н.Е., д. е. н., професор.

СЗ №-4272 в ЕДО.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ*

Ступінь вищої освіти	<i>магістр</i>
Освітня програма	<i>Економіка підприємства</i>
Спеціальність	<i>076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</i>
Рік навчання, семестр	<i>1-й рік, 2-й семестр</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Лекції:	<i>12 години</i>
Лабораторні роботи:	<i>20 годин</i>
Самостійна робота:	<i>88 годин</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>денна/заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>екзамен</i>
Мова викладання	<i>українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА*

ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРА

*Солодкий Владислав Олександрович, к.е.н.,
доцент, доцент кафедри економіки
підприємства і міжнародного бізнесу*

Вікіситет

URL: <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php>

ORCID

<https://orcid.org/0000-0001-7265-4706>

Канали комунікації

v.o.solodkyi@nuwm.edu.ua

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Анотація освітньої компоненти, в т.ч. мета та цілі

Вивчення дисципліни «Моделі і методи прийняття рішень в економіці підприємства» дозволить студентам вивчити сутність прийняття рішень, основних понять, категорій, інструментарію побудови економіко-математичних моделей, ознайомитися із критеріями (принципами) прийняття економічних управлінських рішень, набути практичних навичок побудови конкретних економіко-математичних моделей із застосуванням комп'ютерної техніки, набути вмінь пошуку шляхів підвищення ефективності виробництва за допомогою економіко-математичних методів та моделей. Мета дисципліни - формування у студентів системи знань про сутність і зміст економіко-математичних моделей і методів як ефективного та необхідного чинника прийняття правильних управлінських економічних рішень в сучасній ринковій економіці як на мікро-, так і на макрорівні, а також ознайомлення студентів із методами та способами побудови таких моделей із застосуванням комп'ютерної техніки.

Використовуються такі методи викладання та технології: комп'ютерне моделювання, проблемна лекція, аналіз конкретних ситуацій, презентації, ситуаційні дослідження, навчальна дискусія та інші.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/>

Компетентності

Загальні:

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні:

СК 6. Здатність проводити дослідження з використанням теоретичних та прикладних досягнень в сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та інших галузях національної економіки, зокрема у водогосподарському комплексі.

СК 7. Вміння планувати і проводити наукові дослідження, готувати результати наукових робіт до оприлюднення.

СК10. Здатність вирішувати задачі з прогнозування процесів розвитку підприємницьких, торговельних і біржових структур із використанням економіко-математичних методів і інформаційних технологій.

Програмні результати навчання

ПР13. Уміння створювати сучасні програмні засоби діагностування та ефективного управління підприємством.

ПР19. Уміння критично оцінювати запропоновані варіанти управлінських рішень щодо оптимізації використання ресурсів підприємства, підвищення рівня якості на основі виявлених резервів і вузьких місць у діяльності підприємства

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Формування компетентностей із дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства» сприяє набуттю таких соціальних навичок, як здатність до пошуку нових шляхів комплексного вирішення проблем, розвитку економічної компетентності, комунікації, публічних виступів, системного і структурного мислення, відповідальності, оцінки ризиків та командної роботи тощо.

Структура навчальної дисципліни

Зазначено нижче в таблиці

Порядок та критерії оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених силябусом навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу, за змістом навчальної дисципліни, що міститься в рекомендованих літературних джерелах;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних економічних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

За вчасне та якісне виконання завдань для самостійної роботи та опанування курсу, студент отримує такі обов'язкові бали:

- 60 балів поточне оцінювання;
- 20 балів – модуль 1;
- 20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Детальний розподіл балів за курсом розміщено у навчальній платформі Moodle.

Здобувачі можуть отримати додаткові бали за: виступ з доповіддю на студентській науковій конференції; участь у науковому конкурсі; публікацію тез доповіді; публікацію наукової статті.

Модульний контроль проходить у формі тестування.

Нормативні документи, що регламентують проведення поточного та підсумкового контролів знань здобувачів, можливість їм подання апеляції: <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokumenty>

Поєднання навчання та досліджень

Здобувачі мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики навчальної дисципліни, участі в науково-практичних конференціях економічного спрямування. Додаткові бали здобувачам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту дисципліни.

В освітньому процесі використовуються наукові досягнення викладача курсу, що опубліковані у наукових працях ([HTTP://WIKI.NUWM.EDU.UA/](http://WIKI.NUWM.EDU.UA/))

Місце навчальної дисципліни в освітній траєкторії здобувача вищої освіти

Вивченню дисципліни «Моделі і методи прийняття рішень в економіці підприємства» передують дисципліни бакалаврського (першого) рівня освіти.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
3. Державна податкова служба України. URL: <http://www.sta.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Світового банку URL: data.worldbank.org
5. Офіційний сайт НБУ URL: <https://bank.gov.ua/>
6. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право здобувача на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Передача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokumenty>.

Оголошення стосовно дедлайнів задачі та передачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Здобувачі мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного положення <http://nuwm.edu.ua/sp/neformalna-osvita>.

Здобувачі можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших опанувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

За списування під час проведення модульного контролю чи підсумкового контролю, здобувач позбавляється подальшого права здавати матеріал і у нього виникає академічна заборгованість.

За списування під час виконання окремих завдань, здобувачу знижується оцінка у відповідності до ступеня порушення академічної доброчесності.

Документи стосовно академічної доброчесності (про плагіат, порядок здачі курсових робіт, кодекс честі студентів, документи Національного агентства стосовно доброчесності) наведені на сторінці ЯКІСТЬ ОСВІТИ сайту НУВГП - <http://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Студент має право оформити індивідуальний графік навчання згідно відповідного положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>.

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <HTTPS://EXAM.NUWM.EDU.UA>. Здобувачі можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст даної навчальної дисципліни оновлюється щорічно, враховуючи нові наукові досягнення в сфері економіки та діяльності суб'єктів господарювання.

Здобувачі також можуть долучатись до оновлення дисципліни шляхом подання пропозицій викладачу стосовно проведення лекційних та практичних занять. За таку ініціативу здобувачі можуть отримати додаткові бали.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До викладання курсу можуть бути долучені фахівці, які мають практичний досвід діяльності на підприємствах та організаціях у сфері управління інноваціями та інноваційним розвитком підприємства.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

Електронні бібліотеки:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki>

Електронний каталог:

<http://nuwm.edu.ua/MySql/>

Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів:
<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекції 12 год	Лабораторні роботи 20 год	Самостійна робота 88 год
Тема 1. Сутність процесу прийняття управлінських економічних рішень та значення економіко-математичного інструментарію для їх обґрунтування		
Результати навчання ПР19	Кількість годин: лекції – 2, лаб. - 4	Література: 2, 4, 5, 7, 8, 9
Опис теми	<p>Прийняття правильних управлінських рішень щодо керування об'єктом управління – суб'єктом економічної діяльності та посилення відповідальності за вибір рішення – основна передумова розвитку суспільства, економіки та ринкових відносин. Процес прийняття рішень. Принципова схема опрацювання проблемної ситуації. Характерні ознаки управлінського рішення щодо суб'єкта господарювання. Поняття „рішення”, „прийняття рішення”. Рішення – як процес.</p> <p>Принципи побудови економіко-математичних моделей. Використання економіко-математичних методів прийняття економічних рішень. Роль і значення Особи, яка Приймає Рішення (ОПР).</p>	
Тема 2. Огляд основних методів розв'язування оптимізаційних задач ринкової економіки		
Результати навчання ПР13	Кількість годин: лекції – 1, лаб. - 2	Література: 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Опис теми	<p>Зміст і класифікація задач прийняття економічних рішень. Основні складові за-дачі прийняття рішень.</p> <p>Оптимізаційні методи та моделі. Складові довільної оптимізаційної моделі (оптимізаційної задачі): цільова функція, обмеження. Найпоширеніші приклади економічних задач лінійного програмування: задача про оптимальний розподіл виробничих ресурсів (задача про оптимізацію виробничої програми) з не-перервними змінними, що показують обсяги виробництва продукції, транспортна задача тощо. Найпоширеніші приклади цілочислових задач: задача про оптимізацію виробничої програми з дискретними змінними – коли умова цілочисловості є істотною; задача про призначення (розподіл робіт між виконавцями); задача про оптимальний вибір маршруту тощо.</p> <p>Задача планування розвитку та розміщення виробництва з оптимальним роз-поділом інвестиційних ресурсів. Використання підпрограми „Пошук рішення” пакета Excel.</p>	
Тема 3. Методи прийняття економічних рішень за умов ризику та/або невизначеності		
Результати навчання ПР13, ПР19	Кількість годин: лекції – 2, лаб. - 2	Література: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9
Опис теми	<p>Сутність прийняття економічних рішень за умов ризику та/або невизначеності. Невизначеність та ризик щодо результатів управлінських рішень, особливо щодо майбутнього доходу, витрат або прибутку, які будуть отримані внаслідок ринкової купівлі-продажу ресурсів, продукції та послуг. Задачі прийняття рішень за умов невизначеності, коли немає ніякої інформації про імовірності виникнення кожного з можливих станів природи.</p>	

Задачі прийняття рішень за умов ризику, коли можна дати певну (об'єктивну або суб'єктивну) оцінку імовірнісному розподілу станів природи, тобто коли імовірності виникнення кожного з можливих майбутніх станів оточуючого середовища можна вважати відомими. Песимістична оцінка і-ої альтернативи. Оптимістична оцінка і-ої альтернативи.

Критерії (принципи) прийняття економічних рішень. Максимінний критерій (критерій Вальда, песимістичний). Максимаксний (оптимістичний) критерій. Критерій Гурвіца (критерій песимізму-оптимізму). Критерій Лапласа. Критерій Байєса-Лапласа. Критерій Ходжеса-Лемана.

Підходи до використання критеріїв вибору альтернатив. Рекомендації щодо використання відповідних принципів (критеріїв) у практичних випадках. Правило відкидання альтернатив, що домінуються іншими альтернативами.

Тема 4. Формування оптимального портфеля та календарного плану реального інвестування

Результати навчання ПР13, ПР19	Кількість годин: лекції – 2, лаб. - 4	Література: 1, 5, 6, 7, 8, 9
Опис теми	<p>Формування портфелю та календарного плану виконання проектів реального інвестування як важливий чинник ефективної інвестиційної діяльності.</p> <p>Збалансованість плану щодо необхідних та наявних інвестиційних ресурсів. Безперервність реалізації кожного з обраних до портфелю інвестиційних проектів. Оптимізаційна спрямованість портфелю, що забезпечуватиме визначення такого з допустимих планів, який характеризується найкращими економічними показниками, очікуваними від реалізації обраного комплексу інвестиційних проектів в цілому.</p> <p>Врахування ризику щодо очікуваних показників реалізації кожного з інвестиційних проектів та особливості індивідуального ставлення інвесторів по відношенню до цього ризику.</p> <p>Методика планування комплексу інвестиційних проектів для детермінованого випадку. Показники окремого інвестиційного проекту у детермінованому випадку. Формування інвестиційного портфеля та календарного плану у детермінованому випадку.</p>	

Тема 5. Оптимізація кредитного портфеля за умов ризику щодо платоспроможності позичальників

Результати навчання ПР13, ПР19	Кількість годин: лекції – 2, лаб. - 4	Література: 3, 4, 5, 6, 8, 9
Опис теми	<p>Особливість сучасного стану кредитної сфери України. Збільшення термінів на-дання позики як чинник зменшення імовірності своєчасного та повного виконання позичальником кредитної угоди. Проблема – збільшення частки великих довгострокових кредитів і водночас зменшення ризику несвоечасного повернення коштів позичальниками.</p> <p>Методика оптимізації кредитного портфеля, що дозволяє врахувати як вимогу максимізації очікуваного загального зведеного чистого доходу кредитного портфеля, так і вимогу мінімізації дисперсії доходу, тобто вимогу зменшити ризик отримання загального зведеного чистого доходу у розмірі, меншому від очікуваного. Врахування особливостей індивідуального ставлення до ризику конкретного кредитора.</p> <p>Визначення оптимального кредитного портфеля у детермінованому випадку. Показники ризику кредитного запиту. Показники ризику кредитного</p>	

портфеля. Визначення оптимального кредитного портфеля за умов ризику.

Тема 6. Оптимізація календарного плану реалізації запасів сільськогосподарської продукції за умов цінового ризику

Результати навчання ПР13, ПР19	Кількість годин: лекції – 1, лаб. - 2	Література: 1, 3, 4, 7, 8, 9
Опис теми	<p>Актуальність для економіки України проблеми визначення оптимального календарного плану реалізації запасів сільськогосподарської продукції як на мікро-, так і на макрорівні.</p> <p>Методика оптимізації календарного плану реалізації запасів сільськогосподарської продукції, що розрахована на випадки, коли календарний план реалізації запасів сільськогосподарської продукції складається за умов імовірнісного характеру майбутніх ринкових цін на продукцію.</p> <p>Детермінований випадок. Випадок цінового ризику. Методика календарного планування.</p>	

Тема 7. Моделі управління товарними запасами

Результати навчання ПР13	Кількість годин: лекції – 2, лаб. - 2	Література: 1, 2, 4, 5, 7, 9
Опис теми	<p>Задачі управління товарними запасами і методи їх рішення. Задачі аналізу, прогнозу, планування й нормування як складові управління товарними запасами. Мета теорії управління запасами. Методи і моделі теорії управління запасами.</p> <p>Економіко-математична постановка задач управління товарними запасами. Показники й фактори, що впливають на товарні запаси. Вибір критерію оптимальності. Економіко-математична постановка задачі управління товарними запасами.</p>	

Список рекомендованих джерел

1. Бугір М.К. Математика для економістів. Навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. – 192 с.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – 2-ге вид. – К.: Лібра, 2004. – 704 с.
3. Єріна А.М., Мазуренко О.К., Пальян З.О. Економічна статистика: Практикум. – К.: ТОВ „УВПК „ЕксОб”, 2010. – 232 с.
4. Кігель В.Р. Математичні методи ринкової економіки: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2003. – 158 с.
5. Кігель В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці: Монографія. К.: ЦУЛ, 2003. – 202 с.
6. Кочура Є.В., Косарев В.М. Моделювання макроекономічної динаміки: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 236 с.
7. Лень В.С. Управлінський облік: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2003. – 287с.
8. Малиш Н.А. Моделювання економічних процесів ринкової економіки: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2004. – 120 с.
9. Солодкий В.О., Красовський В.Р. Моделі і методи прийняття рішень в економіці

підприємства: Навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2012. – 133 с.

Лектор, к.е.н., доцент

В.О. Солодкий